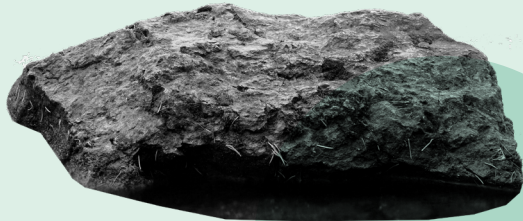

A

TRÆDESTEN

Fra case & viden til handlemuligheder

Abduktion

Åbne opgaver kan styrke fællesskabet og skabe differentiering

Notér de vigtigste pointer og idéer på spillepladen under "Handlemuligheder"

HVAD ER ...

ABDUKTION?

En abduktion er et gæt. Abduktion er en måde at gribe undervisningen an på, som giver mulighed for differentiering via åbne spørgsmål, hvor den højt begavede kan komme med kvalificerede gæt. Det kan også anvendes fællesskabende, da man har brug for fællesskabet for at komme til et eller flere bud på en løsning. Samt bygge videre på hinandens gæt, hypoteser osv.

Laursen, M. H. (2017).
Abduktiv undervisning og læring. Hans Reitzels forlag.

ABDUKTIONS-DIDAKTISK MODEL

Den undersøgende proces i undervisningen udvikler sig i følgende tre trin:

1. Underviser udtænker spørgsmål/udfordringer, som eleverne ikke kender svaret på.
2. Eleverne idégenererer kreative forslag og mulige løsninger på problemet/udfordringen.
3. Fælles faglig debriefing, hvor der analyseres, vurderes og afklares mulige fejl og mangler ved forslagene.

HANDLEMULIGHEDER

ÅBNE OPGAVER

Hvorfor skriger *Skriget*?

Hvor mange forskellige måder kan vi få 100?

BENSPÆND

Brug benspænd for at skabe variation og dybde, fx at ændre format, sprog eller målgruppe. Et eksempel kan være at oversætte en opskrift til engelsk og samtidig tilføje et kreativt twist, såsom at gøre den vegetarisk eller skrive den som et digt.

SÆTNINGSSTARTERE

Brug abduktive sætningsstartere, når du skal udtænke spørgsmål og udfordringer til dine elever.

Hvordan tror du, at...?

Hvad ville der ske, hvis...?

Hvorfor tror du, at...?

Hvad er nogle mulige årsager til...?

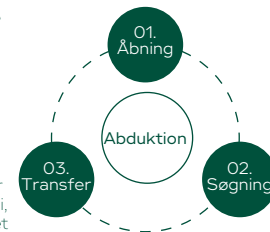
Hvad kunne være en anden måde at...?

Hvordan kan vi undersøge...?

Hvad hvis vi ændrer...?

Hvad synes du om...?

Hjorth, R. (2016).
Om at identificere designprincipper der kan fremme abduktive læreprocesser uden at gå på kompromis med faglige mål i undervisningen. Afhandling. Center for Kulturpsykologi, Aalborg Universitet

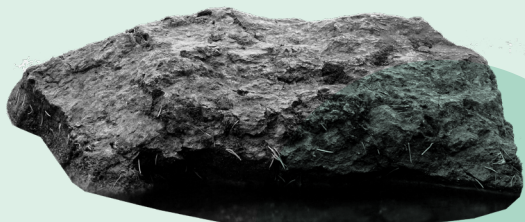
REFLEKSIONSPØRGSMAÅL

- Kan I få øje på abduktioner i jeres undervisning?
- Hvis I skulle komme med bud på abduktive åbninger i fagene, hvordan vil de så lyde?
- Hvordan kan abduktion være hjælpsomt ift. jeres case?

A

A

TRÆDESTEN

Fra case & viden til handlemuligheder

Scenariedidaktik

Virkelighedsnært og meningsskabende virker motiverende og fællesskabende

Notér de vigtigste pointer og idéer på spillepladen under "Handlemuligheder"

HVAD ER ...

SCENARIEDIDAKTIK?

Scenariedidaktik er en didaktisk samlebetegnelse for elevaktive undervisningsformer. En undervisning, der er orienteret mod en form for produkt - ikke nødvendigvis fysisk - og som er funderet i den måde, verden fungerer på uden for skolen.

Scenariedidaktik kan ses som et overbegreb og en tilgang, der dækker over

forskellige elevaktive undervisnings-tilgange fx storylinemetoden, projektarbejde, entreprenørskabsundervisning og rollespilsundervisning.

Eleverne bliver sat over for at løse virkelige udfordringer, som har en betydning for dem selv og for andre mennesker.

Simon Skov Fougts

Kilde: Klar, parat, scenariedidaktik

HANDLEMULIGHEDER

EKSEMPLER PÅ SCENARIER

Det kan fx være at interviewe ældre med demens, for at eleverne kan finde teknologiske løsninger på de ældres udfordringer. Et andet eksempel er elever, der analyserer kommentarer til kendtes YouTube-kanaler for at kunne udvikle et brætspil om de positive og negative aspekter af online-kommunikation. Eller elever, der designer, prisberegner og planlægger et nyt bytorv med femkantede cairofliser.

EKSEMPLER PÅ SCENARIER

Engelsk (6. klasse): Creating a World of Your Own — eleverne designer en fiktiv verden og skriver en fortælling om en dag i den verden. Opgaven kan udvides med benspænd som "skriv fra to perspektiver".

Matematik (5. klasse): Eleverne planlægger et boldbur i skolegården med krav om fast omkreds. De skal argumentere for valg af form og beregne areal — en opgave med lav adgangstærskel og højt til loftet.

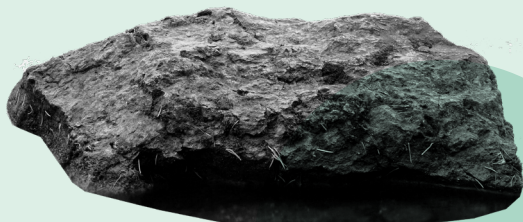
REFLEKSIONSPØRGSMAÅL

- Kan I genkende scenariedidaktik fra jeres egen praksis?
- Hvis I skulle komme med bud på virkelighedsnære og motiverende scenarier til jeres elever, hvad skulle det så være?
- Hvordan kunne disse scenarier være brugbare ift. jeres case?

A

A

TRÆDESTEN

Fra case & viden til handlemuligheder

Gruppearbejde

- at styrke/træne samarbejdskompetence som en forudsætning for at komme til deltagelse
- at tilbyde forskellige måder at komme til deltagelse

Notér de vigtigste pointer og idéer på spillepladen under "Handlemuligheder"

HVAD ER ...

Når vi sætter fokus på fællesskabende didaktikker, er det relevant at se på, hvordan vi arbejder med elevernes samarbejdskompetence, fordi denne kompetence er en forudsætning for at komme til deltagelse.

"Når vi træner elevernes samarbejdskompetencer, skaber vi bedre forudsætninger for deres mulighed for deltagelse"

Ed Baines, ph.d,
University College London

Samarbejdskompetencen trænes ofte i gruppearbejde, og det er der gode grunde til.

Kvaliteter ved gruppearbejde:

- mere aktiv deltagelse af alle elever
- mere taletid til den enkelte
- afprøve deres egen forståelse, forklare stoffet for hinanden, argumentere for deres synspunkter
- udvikle samarbejdskompetencer.

Men disse kvaliteter opstår ikke af sig selv. Gruppearbejde skal rammesættes godt og tydeligt af læreren. I den sammenhæng er der tre vigtige spørgsmål, som eleverne skal have svar på:

- hvorfor skal vi samarbejde?
- hvad er opgaven?
- hvordan skal vi samarbejde?

REFLEKSIONSPØRGSMAÅL

- Hvordan arbejder I med at rammesætte gruppearbejde for jeres elever nu?
- Hvis alle elever skulle have en meningsfuld rolle i gruppearbejdet, hvordan kan I så tilrettelægge det?
- Hvad giver det anledning til ift. jeres case?

HANDELMULIGHEDER

FORSKELLIGE MÅDER AT KOMME TIL DELTAGELSE PÅ

- Rollekort, se eksempler herunder.
- CL-Strukturer.
- Materialer i gruppearbejde giver andre deltagelsesmuligheder fx "Byg jeres samarbejde".

Idémager

- Tænk højt og tænk med
- Tænk videre
- "Man kunne også ..."
- "Med vores aldersgruppe kunne man ..."

Opsamler

- Notér undervejs
- Læs højt hvad du har noteret

Ordstyrer

- Rammesæt opgaven for gruppen
- Hjælp med at få taletiden fordelt
- Hold øje med tiden

Kritisk ven

- Overvej faldgruber
- "God idé - har vi husket at ...?"
- "Vi må ikke overse ..."

AT TRÆNE SAMARBEJDSKOMPETENCEN

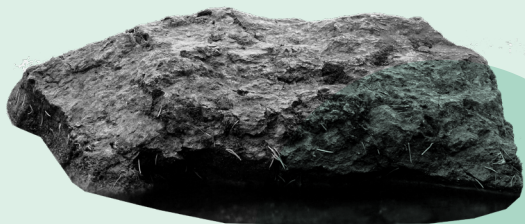
At vænne eleverne til at fortælle og tale om samarbejde:

- Hver elev bygger en figur, som repræsenterer det gode samarbejde. Brug figurene som udgangspunkt for en snak om de situationer, hvor samarbejdet er svært. Øvelsen hjælper med at afgrænse samarbejdsbegrebet for eleverne på tværs af situationer.
- Hver elev bygger noget, som en af de andre i gruppen er god til. Øvelsen hjælper eleverne til at se hinandens kompetencer og dermed blive et godt team.
- Hver elev bygger det, de ønsker sig i relation til den sociale verden. Spørg: Hvis du kunne bestemme selv, hvad ville det så være rart, at du eller andre gjorde, når I arbejder sammen?

A

A

TRÆDESTEN

Fra case & viden til handlemuligheder

Børneperspektiver

HVAD ER ...

BØRNEPERSPEKTIVER?

Børneperspektiver handler om at forstå, hvordan børn oplever deres hverdag i skole og fritid, ikke kun hvordan voksne ser den. Det er en bestræbelse på at se med barnet i stedet for at se på barnet. Det betyder at følge barnets blik, forstå hvad det er optaget af, og hvilke mål det forsøger at opnå gennem sine handlinger. Formålet er at skabe undervisning og fællesskaber, der tager udgangspunkt i børns egne oplevelser og handlegrunde.

HVORFOR ER DET VIGTIGT?

Børn oplever skolen anderledes end voksne, deres fokus er ofte relationer, leg og tilhørsforhold.

Ved at inddrage børneperspektiver kan vi forebygge misforståelser og skabe mere inkluderende læringsmiljøer.

Det styrker elevens oplevelse af at blive set og anerkendt som en legitim deltager i fællesskabet.

POINTE

At arbejde med børneperspektiver kræver nysgerrighed og en villighed til at udfordre egne antagelser. Det handler om at forstå barnets handlegrunde, ikke kun adfærden.

REFLEKSIONSPØRGSMAÅL

- Hvor I jeres praksis får I øje på, at I inddrager børnenes perspektiver?
- Hvis I skulle indhente børneperspektiver i klassen, hvordan kunne I så gøre det?
- Hvordan kunne disse scenarier være brugbare ift. jeres case?

Notér de vigtigste pointer og idéer på spillepladen under "Handlemuligheder"

HANDLEMULIGHEDER

EKSEMPEL PÅ OBSERVATION MED BØRNEBLIK

Følg barnet i frikvarteret og noter, hvad det opsøger og undgår. Læg mærke til, hvilke lege barnet deltager i, og hvilke sociale situationer det trækker sig fra. Brug observationerne til at forstå barnets handlegrunde — søger det ro, kontrol eller fællesskab? Disse indsigter kan danne grundlag for justeringer i undervisningen og sociale aktiviteter.

EKSEMPEL PÅ ELEVDREVNE PROJEKTER

Lad eleverne selv definere, hvad der gør en arbejdsgruppe god eller et klassefællesskab godt. Det kan ske gennem brainstorm, plakater eller digitale præsentationer. Når eleverne formulerer egne kriterier for samarbejde, får de ejerskab og ansvar for fællesskabet. Det giver også læreren indsigt i, hvad eleverne værdsætter, og hvor der er behov for støtte.

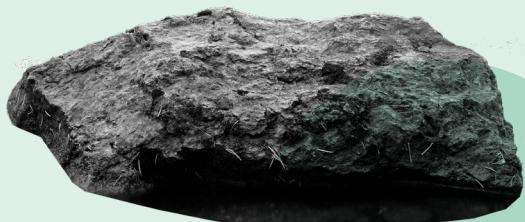
EKSEMPEL PÅ SAMTALER MED ÅBNE SPØRGSMAÅL

Invitér barnet til dialog med spørgsmål som: "Hvad er det bedste ved skoledagen?" eller "Hvornår er det svært at være med?". Åbne spørgsmål giver barnet mulighed for at dele oplevelser uden at føle sig bedømt. Notér mønstre i svarene — fx om barnet nævner bestemte fag, personer eller situationer — og brug dem til at tilpasse læringsmiljøet.

A

A

TRÆDESTEN

Fra case & viden til handlemuligheder

Dialogmøde med forældre

Notér de vigtigste pointer og idéer på spillepladen under "Handlemuligheder"

Nysgerrighed på hinandens perspektiver og oplevelser

HVORFOR ...

DIALOGMØDER MED FORÆLDRE?

Det er vigtigt at afholde dialogmøder for at skabe fælles forståelse og samarbejde om barnets trivsel og læring. Møderne giver mulighed for at dele perspektiver, forventningsafstemme og styrke relationen mellem skole og hjem.

Invitationen bør tydeliggøre formålet med mødet, og hvorfor det er vigtigt, fx at kende barnet bedre og finde fælles løsninger.

Brug refleksionsspørgsmål fra for-skellige perspektiver (lærer, forælder, elev) for at åbne samtalen og skabe et helhedsorienteret billede.

Husk at inddrage barnets stemme og perspektiv.

HANDELMULIGHEDER

EKSEMPEL PÅ INVITATION TIL FORÆLDREMØDE

Kære forældre,
Efter den nye test af X vil vi gerne invitere jer til et møde, hvor vi kan fortsætte dialogen om, hvordan vi bedst kan støtte X's faglige udvikling og trivsel. For at få mest muligt ud af mødet vil vi opfordre jer til at tage eksempler med på aktiviteter og situationer, hvor I oplever, at X trives, og hvor I oplever, at X mistrives, både socialt og fagligt (det kan fx være museumsbesøg, lange køreture, bøger, fritidsaktiviteter osv.).

Vi ser frem til et godt møde.

Mange hilsner
Lærerteamet

TEMAER

- Barnets styrker
- Barnets udfordringer
- Barnets oplevelser
- Social trivsel (i skole, fritid og hjem)
- Læringsstrategier
- Skoleerfaring (historik)

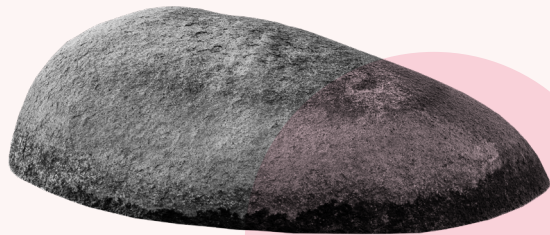
REFLEKSIONSPØRGSMÅL

- Hvilke erfaringer har I med dialogmøder, herunder ramme-sætning og facilitering?
- Hvordan kan I bruge forældrenes perspektiver til at nuancere jeres forståelse af barnets trivsel og læring?
- Hvordan kan det være hjælpsomt ift. jeres case?

A

B

TRÆDESTEN

Fra handlemuligheder til strategi

Co-teaching

HVAD ER ...

Co-teaching er både en samarbejds-metode og en undervisningsform, som har til formål at udvikle et inkluderende læringsmiljø.

I praksis samarbejder to forskellige og ligeværdige undervisere om at planlægge, gennemføre og evaluere undervisning af en heterogen gruppe af elever. De to undervisere drager nytte af hinandens forskelligheder med henblik på at skabe variation i undervisningen og støtte til alle elever.

Man kan lade sig inspirere af de 6 forskellige strukturer, når man planlægger undervisningen sammen.

Højholdt, A. (2020). Co-teaching. Samarbejde om læring. Hans Reitzels Forlag

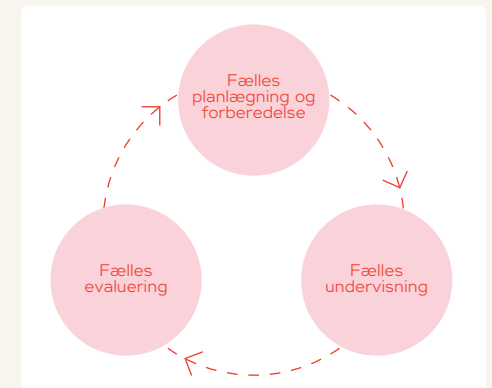

Notér de vigtigste pointer og idéer på spillepladen under "Strategi"

HANDLEMULIGHEDER

I co-teaching er samarbejdet før, under og efter undervisningen det bærende element.

Man reflekterer bl.a. over hvilken undervisningsstruktur, der egner sig bedst til fagets indhold og mål, hvilke pædagogiske virkemidler, der skal anvendes og med hvilket formål, og evaluerer efterfølgende undervisningen.

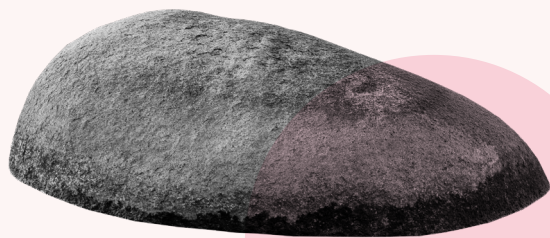

REFLEKSIONSPØRGSMAÅL

- Hvilke erfaringer har I med at forberede, gennemføre og evaluere undervisning med en makker?
- Hvilke idéer/strukturer får I lyst til at prøve af i jeres praksis og hvorfor?
- Hvordan kan jeres idéer være hjælpsomme ift. jeres case?

B

TRÆDESTEN

Fra handlemuligheder til strategi

Samarbejdsflader

Notér de vigtigste pointer og idéer på spillepladen under "Strategi"

HVAD ER ...

SAMARBEJDSFLADER?

Samarbejdsflader handler om de punkter, hvor fagpersoner mødes og arbejder sammen på tværs af roller, fag og funktioner. Det er dér, vi kan skabe synergi og fælles løsninger for elevernes trivsel og læring.

Planlæg faste mødepunkter mellem lærere, pædagoger og ressourcepersoner.

- Brug co-teaching som en samarbejdsflade i undervisningen.
- Skab fælles digitale rum til videndeling (fx Teams, Padlet).
- Udpeg kontaktpersoner for hurtig sparring på tværs af fag.

HANDLEMULIGHEDER

EKSEMPEL: "Fælles evaluering af trivsel"

Situation: Teamet mødes for at gennemgå observationer fra klassen og frikvarteret.

Samarbejdsflade: De bruger børneperspektiver til at forstå, hvordan eleverne oplever fællesskabet, og justerer opgaver og organisering.

Effekt: Indsatser bliver koordinerede, og eleverne oplever, at alle voksne arbejder i samme retning.

EKSEMPEL: "Koordinering af differentiering"

Situation: Matematik- og engelsklæreren drøfter, hvordan de kan udfordre højt begavede elever uden at isolere dem.

Samarbejdsflade: De deler strategier som benspænd og åbne opgaver og aftaler fælles principper for gruppearbejde.

Effekt: Eleven oplever ensartede forventninger og fællesskab på tværs af fag.

EKSEMPEL: "Fælles planlægning af temaforløb"

Situation: Dansk- og naturfagslæreren mødes for at planlægge et tværfagligt forløb om bæredygtighed.

Samarbejdsflade: De afstemmer læringsmål, opgaver og evaluering, så eleverne oplever en rød tråd mellem fagene.

Effekt: Eleverne ser sammenhæng mellem teori og praksis og får mulighed for at arbejde i grupper på tværs af fag.

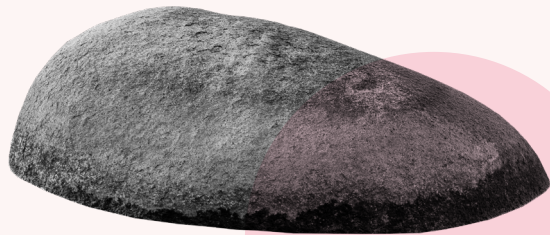
REFLEKSIONSPØRGSMÅL

- Hvor fungerer vores samarbejdsflader godt — og hvor er der sprækker?
- Hvordan sikrer vi, at samarbejdet styrker det fælles arbejde med fællesskabende didaktikker?
- Hvilke aftaler/idéer kan være særligt hjælpsomme ift. jeres case?

B

B

TRÆDESTEN

Fra handlemuligheder til strategi

Inkluder alle fag

Notér de vigtigste pointer og idéer på spillepladen under "Strategi"

HVAD ER ...

Fællesskabende didaktikker og differentiering skal ikke kun være et ansvar for dansk og matematik. Alle fag kan bidrage til at skabe læringsfællesskaber, hvor elever med forskellige styrker og behov, oplever mening og deltagelse.

Hvorfor er det vigtigt?

- Elever oplever sammenhæng, når alle fag arbejder med fællesskab som en værdi.
- Små fag kan give nye perspektiver og styrke motivationen (fx musik, idræt, håndværk).
- Tværfagligt samarbejde skaber variation og giver plads til forskellige kompetencer.

HANDLEMULIGHEDER

EKSEMPEL:

Dansk + Naturfag

Eleverne læser en novelle om klimaforandringer i dansk og bruger naturfag til at undersøge de faktiske konsekvenser.

Bidrag: Dansk styrker fortolkning og argumentation, mens naturfag giver fakta og data.

Fællesskab: Eleverne arbejder i grupper, hvor de kombinerer litterær analyse med naturvidenskabelig viden for at lave en fælles præsentation.

EKSEMPEL:

Engelsk + Musik

Eleverne skriver en sangtekst på engelsk om et aktuelt tema og komponerer musik til den i musik.

Bidrag: Engelsk udvikler sproglige kompetencer, mens musik giver kreativ udfoldelse.

Fællesskab: Eleverne arbejder i grupper, hvor sproglige og musikalske talenter supplerer hinanden.

EKSEMPEL:

Matematik + Håndværk & Design

Eleverne beregner mål og materialer til et bæredygtigt møbel i matematik og bygger det i håndværk & design.

Bidrag: Matematik sikrer præcision og beregninger, mens håndværk & design giver kreativitet og praktisk udførelse.

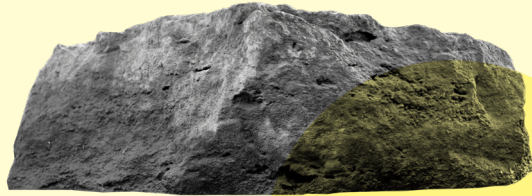
Fællesskab: Opgaven kræver samarbejde mellem elever med forskellige styrker – både analytiske og praktiske.

REFLEKSIONSPØRGSMAÅL

- Hvilke erfaringer har I og klassen med at arbejde på tværs af fagene?
- Hvis I skulle arbejde på tværs af fagene med henblik på at styrke fællesskabet i klassen, hvilke idéer får I så?
- Hvordan kan jeres idéer være hjælpsomme ift. til jeres case?

C

TRÆDESTEN

Fra strategi til prøvehandling

Planlæg prøvehandling

Udfyld det sidste træ "Prøvehandling" med jeres konkrete planlægning og aftaler

HVAD ER ...

Fokus for prøvehandlingen er jeres case.

Under refleksionstræ 2 og 3 har I noteret pointer og idéer. Tag afsæt i dem, når I nu skal planlægge jeres prøvehandling.

1. Valg af prøvehandling

Prioriter: Hvilke tiltag vil vi igangsætte og hvorfor?

Fællesskabende: Hvad styrker både den enkelte og klassens fællesskab?

Effekt: Hvad vil gøre størst forskel for elevernes trivsel og læring?

Realistisk: Hvad kan vi gennemføre med de ressourcer, vi har?

2. Konkret planlægning

Hvordan vil vi gøre det? (systematik)

Hvem vil vi gøre det for? (fællesskab / individ)

Hvad skal vi se efter? (tegn)

Hvad kan vi vinde? Og hvad kan vi risikere?

3. Aftaler og opfølgning

Hvem gør hvad?

Hvornår gør vi det? (varighed)

Hvornår og hvordan samler vi op og evaluerer?

HANDLEMULIGHEDER

KILL YOUR DARLINGS

Situation: Teamet elsker idéen om et stort tværfagligt projekt, men ressourcerne er begrænsede.

Handling: Drop projektet for nu og vælg en mindre prøvehandling — fx en scenariedidaktisk opgave i ét fag.

Effekt: Realistisk gennemførelse uden at miste fokus på fællesskab.

EKSEMPEL:

Fællesskab som kriterium

Situation: Flere idéer handler om individuel acceleration for højt begavede elever.

Handling: Prioritér idéer, der styrker fællesskab — fx gruppearbejde med klare roller frem for solo-opgaver.

Effekt: Eleven udfordres fagligt, og forbliver en del af klassens sociale liv.